

Τα άρθρα

Ένα καλοκαίρι αποφασίσαμε οικογενειακώς να κάνουμε μια πολυήμερη εκδρομή. Ήμασταν όλοι ενθουσιασμένοι και περιμέναμε πώς και πώς την ημέρα της αναχώρησης. Η μαμά και ο μπαμπάς ετοίμασαν όλα μας τα πράγματα. Η αδελφή μου φρόντισε να πάρουμε μαζί μας τα αγαπημένα μας βιβλία και παιχνίδια. Όλα κύλησαν όμορφα και εμείς ζήσαμε ένα από τα πιο συναρπαστικά καλοκαίρια της ζωής μας.

– **ένα** καλοκαίρι, **μια** πολυήμερη, **την** ημέρα, **η** μαμά, **ο** μπαμπάς, **τα** πράγματα, **η** αδελφή, **τα** αγαπημένα, **τα** συναρπαστικά, **της** ζωής: Μπροστά από τα πτωτικά, κυρίως μπροστά από τα ονόματα (ουσιαστικά και επίθετα), μπαίνουν κάποιες μικρές κλιτές λέξεις. Αυτές μας βοηθούν να αναγνωρίζουμε, κυρίως, το γένος, αλλά και τον αριθμό και την πτώση των άλλων πτωτικών.

9

Άρθρα ονομάζονται οι μικρές, σύντομες κλιτές λέξεις που τοποθετούνται μπροστά από τα πτωτικά και μας βοηθούν να ξεχωρίσουμε το γένος τους.

Τα είδη και η χρήση των άρθρων

Στη νέα ελληνική έχουμε δύο ειδών άρθρα:

- οριστικό (ο, η, το)
- αόριστο (ένας, μια, ένα)

Το **οριστικό άρθρο** το χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να δηλώσουμε κάτι **συγκεκριμένο**: *την* ημέρα, *η* μαμά, *ο* μπαμπάς, *τα* πράγματα.

Το **αόριστο άρθρο** το χρησιμοποιούμε όταν αναφερόμαστε σε κάτι **αόριστο** ή σε κάτι που **δεν γνωρίζουμε ή δεν θέλουμε να δηλώσουμε**: *ένα* καλοκαίρι, *μια* πολυήμερη.

Σε μεγαλύτερα τμήματα λόγου, αν υπάρχει στην αρχή τους **αόριστο** άρθρο, το αντικαθιστούμε στη συνέχεια με **οριστικό** άρθρο.

Απλά και κατανοητά η γνώση!

Ένα καλοκαίρι αποφασίσαμε οικογενειακώς να κάνουμε μια πολυήμερη εκδρομή. Η εκδρομή που κάναμε εκείνο το καλοκαίρι θα μου μείνει αξέχαστη.

Κάποιες φορές το άρθρο είναι **περιττό**.

Τι ωραίο καλοκαίρι! Πόσο όμορφη εκδρομή! Δεν είναι καλοκαίρι. Πήγαμε εκδρομή.

Τα άρθρα **συμφωνούν** με τα πτωτικά που συνοδεύουν στο **γένος**, στον **αριθμό** και στην **πτώση**.

ένα καλοκαίρι (αιτιατική ενικού, ουδέτερο), η εκδρομή (ονομαστική ενικού, θηλυκό), τα συναρπαστικά (αιτιατική πληθυντικού, ουδέτερο)

Το οριστικό άρθρο

Οριστικό ονομάζεται το άρθρο **ο, η, το**, γιατί κατονομάζει, φανερώνει και ορίζει ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, ζώο, πράγμα ή τόπο.

10

Θα έρθει μαζί μας και **ο φίλος** μου. (→ ο συγκεκριμένος, γνωστός φίλος μου)

→ Το οριστικό άρθρο κλίνεται ως εξής:

	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο	αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
	Ενικός			Πληθυντικός		
Ονομαστική	ο	η	το	οι	οι	τα
Γενική	του	της	του	των	των	των
Αιτιατική	τον	τη(ν)	το	τους	τις ¹	τα
Κλητική	-	-	-	-	-	-

Θυμάμαι ότι...

1. Η **αιτιατική ενικού** του αρσενικού άρθρου **τον** διατηρεί **πάντοτε** το **τελικό -ν**. π.χ. *Είδα τον Γιώργο.*

¹ Εκτός από τον τύπο **τις** υπάρχει και ο τύπος **τες**, που τον συναντάμε σε διάφορες διαλέκτους της ελληνικής: π.χ.: *κι όχι κ' εδώ **τες** φαντασίες μου, **τες** αναμνήσεις μου...* (Καβάφης).

Απλά και κατανοητά η γνώση!

Ωστόσο, στον **προφορικό λόγο**, συχνά τηρούμε τον ακόλουθο κανόνα για το **τελικό -v**:

α) Το **τελικό -v διατηρείται** όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από **φωνήεν** ή από **στιγμαίο** σύμφωνο **κ, π, τ, ξ, ψ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ**.

Του έδειξε τον ουρανό/κίνδυνο.

β) Το **τελικό -v αποβάλλεται**, όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από **διαρκές/εξακολουθητικό** σύμφωνο: **β, γ, δ, ζ, θ, λ, μ, ν, ρ, σ, φ, χ**.

Οφείλει τα πάντα στο δάσκαλό του.

2. Η **αιτιατική ενικού** του **θηλυκού άρθρου** **την** διατηρεί το **τελικό -v**, μόνο όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από **φωνήεν** ή από τα **κ, π, τ, ξ, ψ, μπ, ντ, γκ, τσ, τζ**.
Άνοιξε την πόρτα αλλά: *Άνοιξε τη βεράντα*.

3. Όταν το **οριστικό άρθρο** στη **γενική** και **αιτιατική** πτώση του ενικού και πληθυντικού αριθμού ενώνεται με την πρόθεση **σε**, έχουμε τους τύπους **στου, στις, στον, στη(ν), στο, στων, στους, στις, στα**. Αυτοί ονομάζονται **εμπρόθετα άρθρα**: π.χ. *Θα πάω στο σχολείο. Μένει στις μητέρας του*.

11

Το αόριστο άρθρο

Αόριστο ονομάζεται το άρθρο **ένας, μια, ένα**, γιατί δεν ορίζει, δεν κατονομάζει ούτε φανερώνει ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα αλλά **οποιοδήποτε**. Αναφέρεται σε κάτι **αόριστο** ή σε κάτι που δεν γνωρίζουμε ή δεν θέλουμε να δηλώσουμε.²

Θα έρθει μαζί μας και ένας φίλος μου. (→ όχι ένας συγκεκριμένος φίλος μου, ένας φίλος που ξέρουμε, αλλά οποιοσδήποτε φίλος, κάποιος φίλος μου)

→ Το αόριστο άρθρο κλίνεται ως εξής:

αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
----------	--------	----------

² Το **αόριστο άρθρο** ισοδυναμεί στο **νόημα** με την αόριστη αντωνυμία **ένας, μία/μια, ένα**, αλλά συνοδεύει πάντοτε κάποιο άλλο πτωτικό, σε αντίθεση με την αόριστη αντωνυμία.

Απλά και κατανοητά η γνώση!

	Ενικός		
Ονομαστική	ένας	μια	το
Γενική	ενός	μιας	του
Αιτιατική	έναν	μια(ν)	το
Κλητική	-	-	-

Θυμάμαι ότι...

1. Το **αόριστο άρθρο** δεν έχει **πληθυντικό** αριθμό.

Τον τσίμπησε **ένα** κουνούπι. Τον τσίμπησαν κουνούπια.

2. Η **αιτιατική ενικού** του **αρσενικού άρθρου** **έναν** διατηρεί πάντοτε το **τελικό -ν**.

Συνάντησα **έναν** φίλο μου.

3. Η **αιτιατική ενικού** του **θηλυκού άρθρου** χρησιμοποιείται συνήθως **χωρίς το τελικό -ν (μια)**. Χρησιμοποιείται και με το **τελικό -ν (μιαν)** για λόγους ευφωνίας, όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από **φωνήεν**.

Θα σε επισκεφτώ **μιαν** άλλη φορά.

4. Το **θηλυκό αόριστο άρθρο** **μια** προφέρεται σε μία συλλαβή και **δεν τονίζεται**, ενώ το αριθμητικό επίθετο **ένας, μία, ένα** και η αόριστη αντωνυμία **ένας, μία/μια, ένα** έχουν και τον **τύπο θηλυκού γένους μία**, που είναι **παροξύτονος**.

Μια φορά κι *έναν* καιρό, ήταν δύο φίλοι. (αόριστο άρθρο)

Μου είπε στην αρχή **μία** ιστορία και μετά δύο και μετά τρεις. (αριθμητικό επίθετο)

Έδωσε **μία/μια** και έφυγε. (αόριστη αντωνυμία)

5. Το **οριστικό** και το **αόριστο άρθρο** δεν έχουν **κλητική** πτώση.

Κώστα, φάε το φαγητό σου.

❖ Επανάληψη στα άρθρα

1. **Οριστικό** άρθρο: **ο, η, το**.
2. **Αόριστο** άρθρο: **ένας, μια, ένα**.
3. Το **άρθρο** συνοδεύει **άλλα πτωτικά**: ουσιαστικά, επίθετα, αντωνυμίες, κλιτές

Απλά και κατανοητά η γνώση!

μετοχές.

4. Συμφωνεί μαζί τους σε **γένος, αριθμό και πτώση**.
5. Το **άρθρο** (οριστικό και αόριστο) **δεν έχει κλητική**.
6. Το **αόριστο** άρθρο **δεν έχει πληθυντικό**.
7. Όταν χρησιμοποιούμε το **αόριστο άρθρο** την **πρώτη φορά** που αναφερόμαστε σε κάτι, στη **συνέχεια** χρησιμοποιούμε το **οριστικό άρθρο**.
8. Σε κάποιες περιπτώσεις, δεν χρειάζεται άρθρο.